

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียนเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียนและเพื่อประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการวิจัย

1. การเลือกชุมชน
2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
3. การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาบริบทของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้
2. พัฒนาร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน
3. สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน
4. ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน

ระยะที่ 3 ระยะติดตามและประเมินผล

1. ประเมินประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน
2. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย
3. ประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนัจอมเทียน

ตารางที่ 3 สรุปกิจกรรม คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
1.	ระยะเตรียมการวิจัย					
1.1	การเลือกชุมชน	- ชุมชนใดที่ไว้วางใจ และยินดีให้ความ ร่วมมือในการมี ส่วนร่วมเพื่อพัฒนา ส่วนร่วมเพื่อพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- ค้นหาชุมชนที่ เหมาะสมกับการเป็น สนามเพื่อการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- ศึกษาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ - สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล หลักในชุมชน - สังเกต	- แบบบันทึกข้อมูล - แนวทาง การสัมภาษณ์ - แนวทางการสังเกต	
1.2	การสร้างควม สัมพันธ์กับชุมชน	- ระดับความสัมพันธ์ ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่ม ผู้นำชุมชนอยู่ในระดับ ใดและเป็นอย่างไร - ระดับความสัมพันธ์ ระหว่างผู้นำชุมชนกับ ผู้นำชุมชนอยู่ในระดับ ใดและเป็นอย่างไร	- ศึกษาและพัฒนา ความสัมพันธ์ของ ผู้วิจัยกับกลุ่มผู้นำ ชุมชน - ศึกษาและพัฒนา ความสัมพันธ์ของผู้นำ ชุมชนกับผู้นำชุมชน	- สันทนาแบบไม่เป็น ทางการ - สังเกตแบบมีส่วนร่วม - ประชุม	- แบบบันทึก ภาคสนาม - กล้อง - ระเบียบวาระ การประชุม	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
1.3	การเตรียมคน และเครือข่าย ความร่วมมือ	- ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจ กระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร	- สร้างความเข้าใจให้กับประชาชน ในชุมชนเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	- ทำประชาคมเพื่อชี้แจงและเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในชุมชน - ประชุมแบบไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	- แบบบันทึกข้อมูล	
2.	ระยะดำเนินการวิจัย	- กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร	- สร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง		
2.1	ศึกษาบริบทของชุมชน สภาพปัญหา	- สภาพปัญหาและความต้องการในการ	- ค้นหาปัญหาและความต้องการของ	- ศึกษาข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
	และความต้องการในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคืออะไรเรียนรู้ชุมชน	จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคืออะไร	ประชาชนชุมชนนาคอมเทียมนในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ของท้องถิ่น - สันทนาการแบบไม่เป็นทางการกับผู้บริการท้องถิ่น	- แบบบันทึกข้อมูล - แบบสอบถามความคิดเห็น	
2.2	พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาคอมเทียมน	- รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมที่สุดควรเป็นอย่างไร	- ค้นหารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม	- สอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน - ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- เอกสาร บทความ วิชาการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - ระเบียบวาระการประชุม - แนวทางการสนทนากลุ่ม	
				การออกแบบและพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - ประชุมผู้นำชุมชน ตัวแทนภาครัฐ/เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์ฯ - สันทนาการกลุ่มโดยเชิญ		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
2.3	สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน	- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่สร้างเงินตรงกับรูปแบบที่พัฒนาไว้หรือไม่	- เพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ตรงกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น	ผู้นำชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบศูนย์ฯ (ประเด็นการสนทนากลุ่ม อ้างถึงหน้า 97)	- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา - แผนพัฒนาสามปี - เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายปี พ.ศ. 2553 - แผนดำเนินงานสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
2.4	ดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนากอมเทียน	- การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นไปตามแผนดำเนินงานหรือไม่	- เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- ศึกษาแผนดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- แผนดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	
3.	ระยะติดตามและประเมินผล					
3.1	ประเมินประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนากอมเทียน	- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่	- เพื่อติดตามและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	- สอบถามความคิดเห็นผู้รับบริการการเรียนรู้ชุมชน	- แบบสอบถามความคิดเห็นผู้รับบริการการเรียนรู้ชุมชน	
3.2	วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย	- ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่	- เพื่อสรุปผลการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	- รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทางการวิจัย	- สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	หมายเหตุ
3.3	ประเมินรับรอง รูปแบบศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน นางอมเทียน	- รูปแบบศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนที่ พัฒนาขึ้นมีความ เหมาะสมหรือไม่	- เพื่อประเมินรับรอง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	- ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบ ประเมินรับรองรูปแบบ ศูนย์ฯ	- แบบประเมินรับรอง รูปแบบศูนย์ฯ โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ	

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการวิจัย

การเตรียมการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกชุมชน
2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
3. การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ

1. การเลือกชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเจาะจงในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็น 1 ใน 5 เทศบาลของอำเภอสัตหีบ ตั้งอยู่ตรงชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 155 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดชลบุรี เป็นระยะทางประมาณ 68 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 12.63 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาจอมเทียน หมู่ที่ 4 ทั้งหมู่และหมู่ที่ 1, 2, 3, 8, 9 บางส่วน แบ่งพื้นที่เขตปกครองออกเป็น 9 ชุมชนย่อย ได้แก่ ชุมชนบ้านนาจอมเทียนหมู่ 1, ชุมชนชายทะเล หมู่ 1, ชุมชนบ้านน้ำเมา หมู่ 2, ชุมชนบ้านอำเภอพัฒนาหมู่ 3, ชุมชนบ้านอำเภอหมู่ 3, ชุมชนหัวตลาดหมู่ 4, ชุมชนท้ายตลาด หมู่ 4, ชุมชนบ้านหินวงหมู่ 8, ชุมชนบ้านคลองน้ำชัยหมู่ 9 มีประชากรในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ณ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2552 ทั้งสิ้น 8,031 คน แยกเป็น ชาย 3,812 คน หญิง 4,219 คน มีบ้านเรือน 6,786 หลังคาเรือน 1,553 ครัวเรือน และความหนาแน่นของประชากร 636 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นชุมชนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่จึงมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนและมีความคุ้นเคยกับคนในชุมชน จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพจริงของชุมชนและพบกับผู้นำชุมชน ก่อให้เกิดความไว้วางใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศูนย์

การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน จำนวน 367 คน (Krejcie & Morgan, 1970)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ได้แก่

1.2.1 ประธานชุมชนเทศบาลตำบลนาจอมเทียน และประธานชุมชนย่อย 9 ชุมชนที่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชน ๆ ละ 1 คน ทำหน้าที่รับข้อมูลข่าวสารและนโยบายต่าง ๆ ของเทศบาลฯ มาเผยแพร่ให้กับสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเป็นตัวแทนในการเสนอและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เป็นความต้องการของประชาชนในชุมชน รวม 9 คน

1.2.2 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ - เอกชน ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลนาจอมเทียน ตัวแทนสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน รวม 6 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบคุณภาพรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ได้แก่

1.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิชาการเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ทางการศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัย ได้แก่ คณาจารย์จากสถาบันระดับอุดมศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบริการวิชาชีพ และบริการชุมชนในสถานศึกษา ตัวแทนหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีคุณวุฒิไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในงานแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 10 ท่าน และ 2) กลุ่มตัวแทนชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน 9 ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในชุมชนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 9 ท่าน รวม 19 ท่าน

1.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน คือ ผู้ที่มีคุณวุฒิไม่น้อยกว่าระดับปริญญาเอกในด้านเทคโนโลยีการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

1.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ที่เข้ารับบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน จำนวน 352 คน และคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน จำนวน 15 คน รวม 367 คน (Krejcie & Morgan, 1970)

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในระยะแรกผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อไปพบกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสำคัญกับชุมชนและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน ประธานชุมชนย่อย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพูดคุยแนะนำตัว และสังเกตสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น โครงการวันสงกรานต์ โครงการวันแห่เทียนพรรษา โครงการวันลอยกระทง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมในการประชุมโครงการต่าง ๆ ที่มีการเชิญกลุ่มผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงถึงความเป็นมา ความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์ เป้าหมายตลอดจนความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และขอ

ความร่วมมือจากชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ

การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้กับชาวบ้าน เพื่อเป็นแกนนำในการวิจัยร่วมกับนักพัฒนา โดยผู้วิจัยได้เตรียมคน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เตรียมคน ในชุมชนเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ให้มีความเข้าใจ คำนึงกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการประชุมร่วมกับเทศบาลตำบลนาจอมเทียน 2) เตรียมนักพัฒนา ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน ตลอดจนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและสนใจศึกษา วิจัยร่วมกันเพื่อประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในกรอบของการทำวิจัย และหาแนวทาง ในการพัฒนา โดยใช้วิธีการประชุมแบบไม่เป็นทางการ

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาบริบทของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการ ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
2. พัฒนาร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
3. สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
4. ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

1. ศึกษาบริบทของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นศึกษาข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2553 - 2557 เทศบาลตำบลนาจอมเทียนเพื่อทราบถึงบริบทของชุมชน สันทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้บริหารเทศบาล เพื่อให้ทราบถึงนโยบายและแนวทางในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน จากนั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏดังนี้

ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2553 - 2557 โดยสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ดังนี้ ชุมชนนาจอมเทียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็น 1 ใน 5 เทศบาลของอำเภอสัตหีบ ตั้งอยู่ตรงชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 155 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดชลบุรี เป็นระยะทางประมาณ 68 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเมืองพัทยา การคมนาคมขนส่งสะดวก มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องแต่ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีปัญหาการว่างงาน และ

ต้องการหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยต้องการการฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจน จัดหาสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้และส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลผลิต อย่างต่อเนื่อง ในการให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การจัดหาสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าและ การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าให้กับประชาชนในชุมชนนาจอมเทียนนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ และมีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การสนับสนุน ช่วยเหลือตลอดจนส่งเสริมให้มีการ จัดหาแหล่งที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการความรู้ การจัดการเรียนรู้ การถ่ายทอดแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับคนในชุมชน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของคนในชุมชน ซึ่งได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารซึ่งได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นาจอมเทียน ปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการกองการศึกษา ถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลปรากฏดังนี้

“นโยบายการพัฒนาของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน เน้นให้ประชาชนได้รับประโยชน์ สูงสุดจากสิ่งที่ได้พัฒนา ซึ่งจะต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพราะประชาชนคือ ผู้ที่ ได้รับประโยชน์จากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้น ดังนั้นในการพัฒนาสิ่งใดก็ตามทางเทศบาลยินดีให้ การสนับสนุนการพัฒนาทุกด้าน หากสิ่งนั้นเป็นความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง”

(สัมภาษณ์/ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาจอมเทียน)

“ในการพัฒนาจะต้องดูตามนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งหากสิ่งที่จะทำการพัฒนานั้นเป็น ประโยชน์ คู่กับกับผลที่ประชาชนจะได้รับก็เป็นหน้าที่ที่เทศบาลฯ จะต้องให้การสนับสนุน อย่างเต็มที่”

(สัมภาษณ์/ ปลัดเทศบาลตำบลนาจอมเทียน)

“ทางกองการศึกษายินดีให้ความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพราะ นอกจากจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบแล้ว ยังมีความเห็นว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่ที่เป็น ประโยชน์ และมีความสำคัญต่อประชาชนในชุมชนอีกด้วย”

(สัมภาษณ์/ ผู้อำนวยการกองการศึกษา)

ข้อมูลจากการสอบถามความต้องการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประเภทต่าง ๆ ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวน 367 คน (Krejcie & Morgan, 1970) ผลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลความต้องการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประเภทต่าง ๆ

ประเภทของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความต้องการ (คน)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ห้องแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น	90	145	118	8	6
ห้องอินเตอร์เน็ตชุมชน	115	164	80	8	-
ห้องวิชาการชุมชน	97	125	104	40	1
ห้องเรียนรู้กลุ่มอาชีพชุมชน	178	144	40	5	-
ร้านค้าชุมชน	167	176	24	-	-
ลานกิจกรรมชุมชน	85	98	94	68	22
ห้องสมุดชุมชน/ ห้องสมุดประชาชน	116	107	96	35	13
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ ชุมชน	96	118	135	17	1

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าประชาชนในชุมชนนาจอมเทียนมีความต้องการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประเภทห้องเรียนรู้กลุ่มอาชีพชุมชนในระดับมากที่สุด มีความต้องการศูนย์การเรียนรู้ประเภทร้านค้าชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะว่าการให้ความรู้กลุ่มอาชีพนั้นควรเป็นความรู้ที่คนทุกเพศ ทุกวัย สามารถเรียนรู้และสามารถนำไปพัฒนาเป็นอาชีพได้จริง ๆ และมีการส่งเสริมอาชีพอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนนาจอมเทียน จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2553 - 2557 พบว่า ประชาชนในชุมชนมีปัญหาการว่างงาน และต้องการหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยต้องการการฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนจัดหาสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้และส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้า และผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ในด้านของผู้บริหารมีความเห็นว่าหากสิ่งใดที่เป็นความต้องการของประชาชน ทำเพื่อประชาชน และโดยประชาชนแล้ว หน่วยงานยินดีให้การสนับสนุนทุกด้าน ในด้านประชาชนมีความต้องการห้องเรียนรู้กลุ่มอาชีพ เพื่อใช้ในการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งอาชีพที่นำมาฝึกอบรมนั้นควรเป็นอาชีพที่ฝึกอบรมได้ทุกเพศ ทุกวัย และสามารถนำไปพัฒนาเป็นอาชีพได้จริง ๆ

จากผลการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนนาจอมเทียนข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็น/ หัวข้อ สำหรับประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน ซึ่งได้แก่ ประธานชุมชนเทศบาลตำบลนาจอมเทียน และประธานชุมชนย่อย 9 ชุมชน 9 คน ตัวแทน

หน่วยงานภาครัฐ 1 คน ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน 1 คน ผู้บริหาร ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 4 คนรวมทั้งสิ้น 15 คน (ภาคผนวก ก หนังสือเชิญประชุมเรื่อง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) โดยประเด็นที่จะนำมาอภิปรายมีดังนี้

1. สถานที่ตั้งและแบบแปลนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
2. ระยะเวลาและงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
3. การจัดการและผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

โดยผู้วิจัยได้เชิญตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุม ในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ณ

ห้องประชุมชั้น 4 อาคารศูนย์ดำรงธรรม เทศบาลตำบลนาจอมเทียน

ผลการประชุมมีดังนี้

1. สถานที่ตั้งและแบบแปลนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน กำหนดให้ใช้พื้นที่ชั้น 4 ของอาคารศูนย์ดำรงธรรม เทศบาลตำบลนาจอมเทียน โดยกันเป็นห้องขนาด 10 x 14 ตารางเมตร พร้อมเครื่องปรับอากาศ และวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่อการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อันได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร ประสงค์ และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะดำเนินการ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายมีความเห็นว่าเหมาะสมที่สุด เนื่องจากสถานที่อยู่ติดถนน สุขุมวิท การเดินทางไปมาสะดวก (แบบแปลนศูนย์ฯ รายละเอียดปรากฏใน ภาคผนวก ง)

2. ระยะเวลาและงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนใช้งบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จำนวน 173,490 บาท และใช้ระยะเวลาในการจัดตั้งภายในเดือน ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2552 (เทศบาลตำบลนาจอมเทียน, 2553 ก, หน้า 113)

3. การจัดการและผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของกองการศึกษาและชุมชนทุกชุมชน ซึ่งประกอบด้วย คณะทำงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนและวิทยากร, ครูผู้สอน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 คณะทำงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

3.1.1 เทศบาลตำบลนาจอมเทียน ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ นักวิชาการศึกษา หรือบุคคลอื่นผู้ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่ช่วยเหลือด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดทำโครงการและกำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการ จัดทำแผนงบประมาณ การประสานงาน การให้ความปรึกษาแนะนำในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ และให้

การสนับสนุนทุกด้านที่มีการร้องขอ

3.1.2 ชุมชนนาจอมเทียน ประกอบด้วย ปรธาณกลุ่ม, รองปรธาณ, ที่ปรักษา
กลุ่ม, ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายผลิต, ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายประชาสัมพันธ์, ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม

3.1.2.1 ปรธาณกลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับคัดเลือก
ให้ทำหน้าที่ปรธาณกลุ่ม โดยมีหน้าที่จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ฯ
เสนอโครงการตามความต้องการของชุมชน ปรธาณงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาล
วิทยากร/ ครูผู้สอน คัดเลือกผู้ช่วยวิทยากร/ ครูผู้สอน โดยคัดเลือกจากผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม/ ประชาชน
ในชุมชนนาจอมเทียน ดูแลงานทั่วไป จัดทำระเบียบข้อบังคับของศูนย์ฯ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับ
มอบหมาย

3.1.2.2 รองปรธาณกลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับ
คัดเลือกให้ทำหน้าที่รองปรธาณกลุ่ม โดยมีหน้าที่ให้ความร่วมมือ แบ่งเบาภาระงาน และช่วยเหลือ
การทำงานของปรธาณกลุ่ม

3.1.2.3 ที่ปรักษากลุ่ม ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับความเชื่อถือจากชุมชนนาจอมเทียน
มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยมีหน้าที่ให้
คำปรักษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่ศูนย์ฯ ดำเนินการ

3.1.2.4 ฝ่ายการเงิน ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับคัดเลือกให้
ทำหน้าที่ฝ่ายการเงิน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการเงินทั้งหมดของกลุ่ม จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย
ของกลุ่ม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.1.2.5 ฝ่ายผลิต ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับคัดเลือกให้
ทำหน้าที่ฝ่ายผลิต โดยมีหน้าที่จัดหาแหล่งวัตถุดิบ ควบคุมการผลิตโดยต้องปฏิบัติตามร่วมกับ
ฝ่ายการตลาดและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ดูแล บำรุงรักษาและควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายใน
ศูนย์ฯ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.1.2.6 ฝ่ายการตลาด ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับคัดเลือก
ให้ทำหน้าที่ฝ่ายการตลาด โดยมีหน้าที่ศึกษารูปแบบและประเภทผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมและ
สอดคล้องกับสภาวะความต้องการของตลาดและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
และบรรจุภัณฑ์ การจัดทำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.1.2.7 ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนาจอมเทียน ที่ได้รับ
คัดเลือกให้ทำหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ โดยมีหน้าที่แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่ศูนย์ฯ
จะดำเนินการ จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์โครงการของศูนย์ฯ ปรธาณงานกับเทศบาล
ในการประชาสัมพันธ์ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.1.2.8 ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในชุมชนนจอมเทียน ที่มี ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีหน้าที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ตามโครงการ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.2 วิทยากร ครูผู้สอน และผู้ช่วยวิทยากร ครูผู้สอน

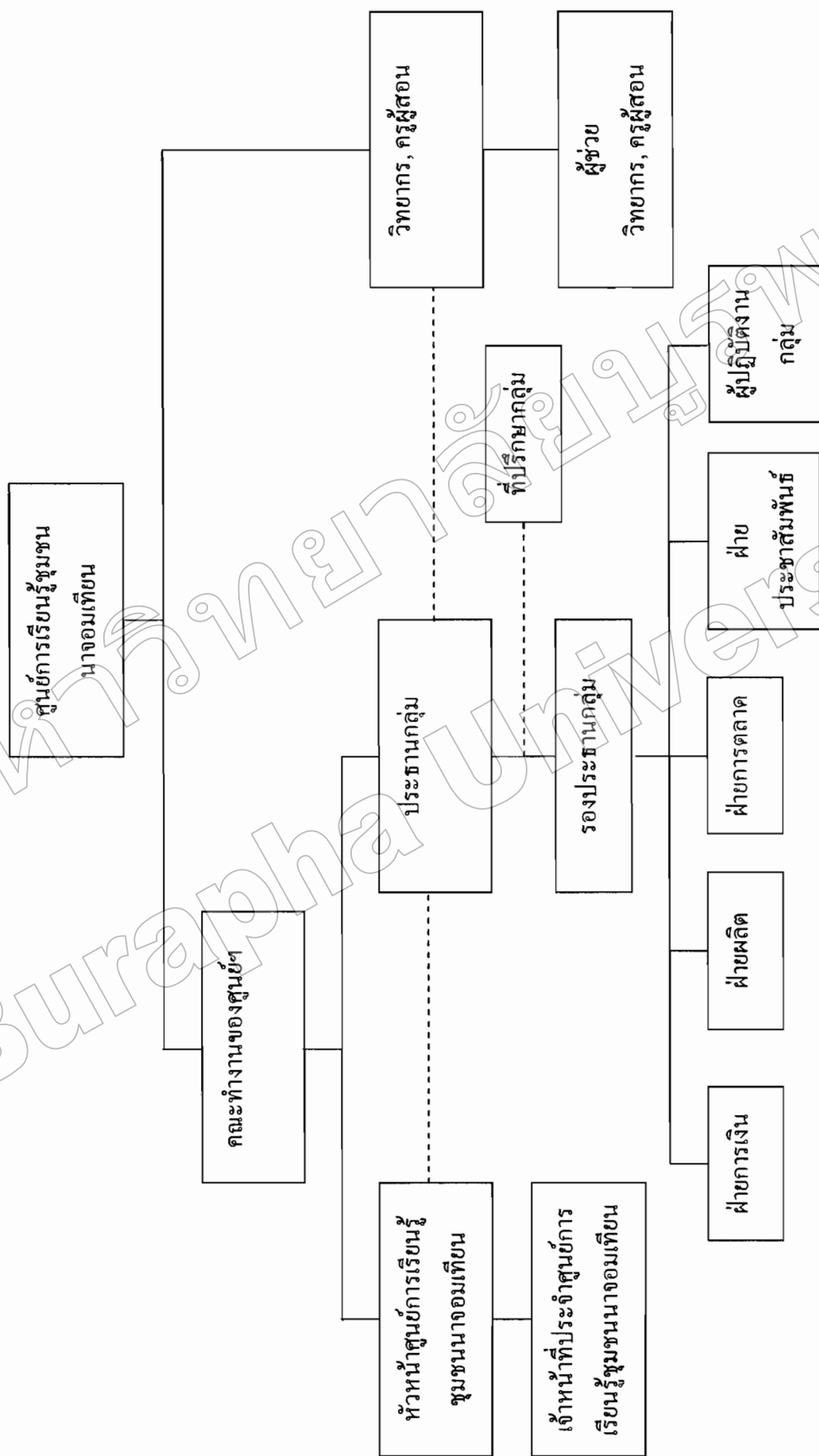
3.2.1 วิทยากร ครูผู้สอน เป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้มี ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาในด้านที่ตนได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจน ประสบความสำเร็จแล้วนำไปเผยแพร่จนเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม กระบวนการถ่ายทอด จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้จากชีวิตจริง จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับสามารถนำ วิชาความรู้ที่ได้รับไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง การเรียนรู้เช่นนี้ มิได้เป็นการเรียนรู้เฉพาะเนื้อหา เท่านั้น หากแต่ได้เรียนรู้จิตวิญญาณของครู และพร้อมที่จะเป็นผู้รับการถ่ายทอด นำความรู้ที่ได้รับ ไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนต่อไป

3.2.2 ผู้ช่วยวิทยากร ครูผู้สอน การทำงานของวิทยากร หรือครูผู้สอนจะขยายผล กว้างขวาง เมื่อได้ผู้ช่วยที่ไว้วางใจทำหน้าที่ช่วยเหลือทั้งเรื่องการประสาน บริหารจัดการให้การ ดำเนินงานของศูนย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คุณสมบัติ บทบาท และภารกิจของผู้ช่วย ควรประกอบด้วย

- อ่านและเขียนภาษาไทยได้อย่างดี
- เป็นผู้ช่วยวิทยากร ครูผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- สามารถประสานความร่วมมือภายในกลุ่มเรียนรู้ได้
- เป็นผู้ที่มีบทบาทหรือปฏิบัติการอยู่แล้วในชุมชน
- เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ ได้รับการยอมรับจากวิทยากร ครูผู้สอน และชุมชน

สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

- สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง
- สามารถจัดเก็บและบันทึกข้อมูลได้



จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรม/ โครงการและระยะเวลาในการจัดกิจกรรม โครงการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ใช้การประชุมโดยเชิญตัวแทนชุมชน เข้าร่วมประชุมในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2552 เวลา 10.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 4 อาคาร ศูนย์ดำรงธรรม เทศบาลตำบลนาจอมเทียน เพื่อสรุปความต้องการในการจัดกิจกรรม/ โครงการและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ภาคผนวก ค หนังสือเชิญประชุมเรื่องสรุปความต้องการของประชาชนในการจัดกิจกรรมและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) จากนั้นจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม/ โครงการที่มีผู้เสนอและเลือกกิจกรรม/ โครงการที่ประชาชนต้องการตามมติของกลุ่ม ผลการอภิปรายมีดังนี้

1. กิจกรรมที่เสนอให้จัดในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนมีทั้งหมด 4 กิจกรรม ได้แก่ ฝึกอบรมทำผ้า บาติก, ฝึกอบรมการนวดแผนไทย, ฝึกอบรมการทำขนม และฝึกอบรมการทำดอกไม้จันทน์และจากผลการลงคะแนนโดยใช้การยกมือจากสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 15 คน ผลปรากฏว่า ผู้ยกมือเลือกฝึกอบรมการทำผ้าบาติก 9 คน, ฝึกอบรมการนวดแผนไทย 3 คน, ฝึกอบรมการทำขนม 2 คน และฝึกอบรมการทำดอกไม้จันทน์ 1 คน

2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม กำหนดภายในปีงบประมาณ 2553 โดยเลือกระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท

3. การจัดสรรงบประมาณในการดูแลศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

โดยประสานงานกับกองการศึกษาผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่ เพื่อจัดสรรงบประมาณในการดูแลศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และเพื่อจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงาน (งบประมาณในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปรากฏในเทศบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553) (เทศบาลตำบลนาจอมเทียน, 2553 ก, หน้า 111)

4. การให้บริการและการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนมีการให้บริการแหล่งความรู้ ได้แก่ ห้องสมุด, ให้บริการ Internet นอกจากนี้ยังจัดโครงการ/ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการของประชาชนในชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 โครงการด้านเกษตรกรรม เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร ด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิตและการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

4.2 โครงการด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงาน ยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

4.3 โครงการด้านการแพทย์แผนไทย เช่น การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

4.4 โครงการด้านโภชนาการ เช่น การแปรรูปอาหาร การถนอมอาหาร เป็นต้น

4.5 โครงการอื่น ๆ ที่เป็นความต้องการของชุมชน

กล่าวโดยสรุปว่า การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนนั้น หน่วยงานรัฐบาลจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ส่วนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนจะดำเนินงานโดยชุมชนเพื่อสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

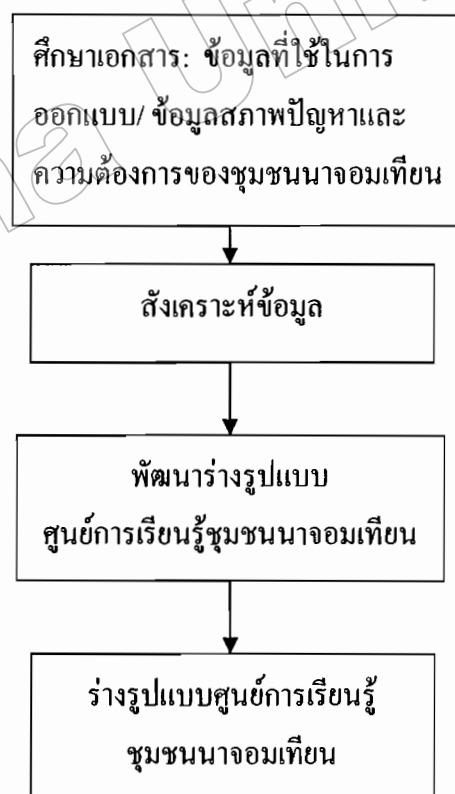
2. พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

นาจอมเทียน รายละเอียด ดังนี้



ภาพที่ 9 แสดงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

2.1 การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร เช่น บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบ จิตวิทยาการเรียนรู้ การจัดศูนย์การเรียนรู้ แนวคิดสำคัญของการเรียนรู้ในชุมชน แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากนั้นนำผลการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน มาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

2.1.2 สังเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมากำหนดรายละเอียดองค์ประกอบหลักของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนมีวิธีการ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลที่น่าสนใจในการสังเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

องค์ประกอบหลัก ของรูปแบบศูนย์ฯ	วิธีการ	หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลที่น่าสนใจ
1. วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน	- ศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน	- หลักการมีส่วนร่วม การให้โอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษา อย่างมีคุณภาพ
2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน	- สนทนาแบบไม่เป็นทางการกับ ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ทราบถึงนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาเทศบาล	- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ เทศบาลนาจอมเทียน นโยบายของ ผู้บริหารท้องถิ่น รายงานการประชุม ผู้นำชุมชน
3. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน	- ประชุมผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนนาจอมเทียน	- กฎแห่งการฝึกหัด,แนวคิดธรรมชาติ ของการเรียนรู้, หลักการเรียนรู้โดย การรับรู้
4. กลุ่มเป้าหมายที่จะมาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน		- แนวคิดส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix)
5. กลยุทธ์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน		- ยุทธวิธีการสร้างเครือข่าย (IP 3C)
6. การประกันคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน	- ศึกษามาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการ ประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ/เขต	- มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการ ประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก ของรูปแบบศูนย์ฯ	วิธีการ	หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลที่น่ามาใช้
7. โครงสร้างการดำเนินงานของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนนอคมเทียน		
7.1 การกำหนดสถานที่ตั้งและแบบ แปลนศูนย์ฯ	- ประชุมผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนนอคมเทียน	- แนวคิดการมีส่วนร่วมของ แบทเทน (Batten, 1988 อ้างถึงใน พัทรี พงษ์ศิริ, 2541) ได้แก่ 1. หลักการช่วยตนเอง
7.2 ระยะเวลาและงบประมาณ ในการจัดตั้งศูนย์ฯ	- ศึกษาเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2553	2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม 3. หลักประชาธิปไตยในการ ดำเนินงาน
7.3 การจัดการและผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานศูนย์ฯ		- วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล - รายงานการประชุมเรื่องการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2553
8. กระบวนการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนนอคมเทียน		
8.1 การศึกษาความต้องการของ ประชาชนในชุมชนนอคมเทียน	- มอบหมายให้ผู้นำชุมชนสอบถาม ความต้องการของประชาชนในชุมชน ย่อยของตนและจัดประชุมเพื่อสรุปความ ต้องการของประชาชน	- แนวคิดการมีส่วนร่วมของ แบทเทน (Batten, 1988 อ้างถึงใน พัทรี พงษ์ศิริ, 2541) ได้แก่ 1. หลักการช่วยตนเอง 2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม 3. หลักประชาธิปไตยในการ ดำเนินงาน - รายงานการประชุมเรื่องสรุปความ ต้องการของประชาชนในการจัด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

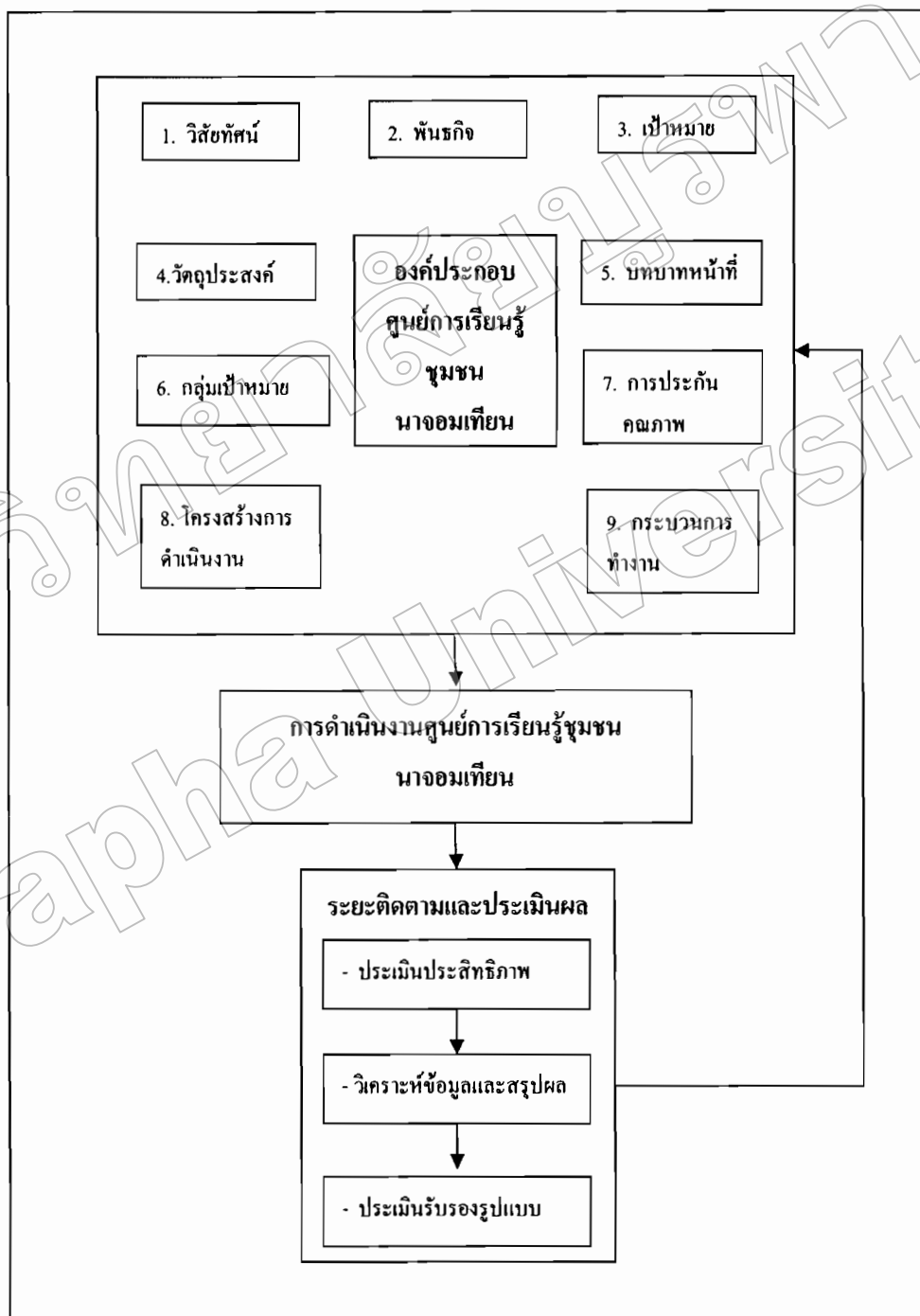
องค์ประกอบหลัก ของรูปแบบศูนย์ฯ	วิธีการ	หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลที่น่ามาใช้
8.2 การกำหนดแผนการดำเนินงาน ศูนย์ฯ	- ผู้นำชุมชนร่วมกับเทศบาลจัดทำแผน ดำเนินงานศูนย์ฯ และจัดสรร	กิจกรรมและระยะเวลาในการจัด กิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) ได้แก่
8.3 การจัดสรรงบประมาณในการ ดูแลศูนย์ฯ	งบประมาณให้สอดคล้องกับแผน ดำเนินงาน	1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล - เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2553
8.4 การให้บริการและจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ในศูนย์ฯ	- จัดกิจกรรม/ โครงการ และกำหนด ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม/ โครงการ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและทบทวน สิ่งที่เรียนไปแล้วเพื่อก่อให้เกิดความ ชำนาญในสิ่งที่กระทำ - ให้บริการและจัดกิจกรรมตามแผนการ ดำเนินการศูนย์ฯ	- กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ได้แก่ กฎแห่งการฝึกหัดกล่าวคือพฤติกรรม ใดที่ได้มีโอกาสกระทำซ้ำ บ่อย ๆ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอย่อม ก่อให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญ ชำนาญ

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่าร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนมีองค์ประกอบ
ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน 2) วัตถุประสงค์ของ
การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน 3) กลยุทธ์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
4) บทบาทหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน 5) กลุ่มเป้าหมายที่จะมาใช้บริการศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน 6) การประกันคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน 7) โครงสร้าง
การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน และ 8) กระบวนการทำงานของศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน โดยมีวิธีการกำหนดองค์ประกอบข้างต้น คือ 1) การศึกษาข้อมูลที่
เกี่ยวข้อง เช่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา, แผนพัฒนา สามปี, เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ประจำปีงบประมาณ 2553 ของเทศบาลตำบลนาจอมเทียน, มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต 2) การสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ทราบถึงนโยบายและแนวทางในการพัฒนาเทศบาล 3) การประชุมผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน และใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลดังนี้ ในการกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละข้อ 1) หลักการมีส่วนร่วมการให้โอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 2) แนวคิดการมีส่วนร่วมของ แบทเทน (Batten, 1988 อ้างถึงใน พัทรี พงษ์ศิริ, 2541) 3) วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) 4) กฎการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์ ได้แก่ กฎแห่งการฝึกหัด 5) แนวคิดธรรมชาติของการเรียนรู้ และหลักการเรียนรู้โดยการรับรู้ 6) แนวคิดส่วนผสมทางการตลาด Marketing Mix 7) ยุทธวิธีการสร้างเครือข่าย (IP 3C) 8) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนาจอมเทียน 9) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น 10) เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2553 11) รายงานการประชุมผู้นำชุมชน และ 12) มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต

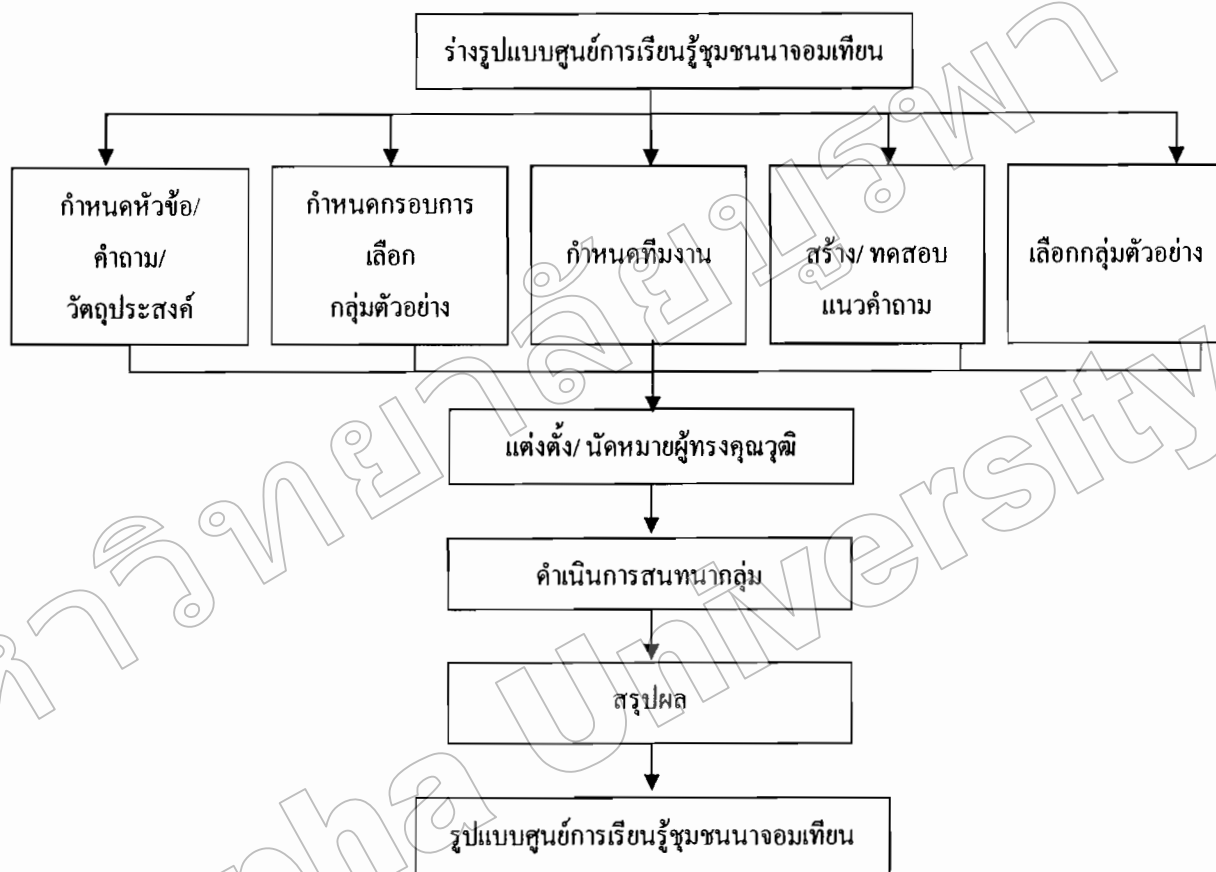
2.1.3 พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์มาพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน จากนั้นเสนอให้ประธานกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ และมีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะจนได้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน



ภาพที่ 10 แสดงร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนางจอมเทียน (ต้นแบบ)

2.2 การประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนใช้
วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้



ภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.2.1 กำหนดหัวข้อรวมทั้งคำถามและวัตถุประสงค์ การสนทนากลุ่มครั้งนี้จัดขึ้น
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนที่
ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยได้กำหนดหัวข้อและคำถามในการสนทนากลุ่มไว้ดังนี้

2.2.1.1 ความเหมาะสมโดยรวมของร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
นาจอมเทียน

2.2.1.2 ความเหมาะสมแต่ละประเด็นย่อย ซึ่งมี 9 ประเด็น ได้แก่

- วิสัยทัศน์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- พันธกิจของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

- เป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- บทบาทหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- กลุ่มเป้าหมายที่มาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- การประกันคุณภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- โครงสร้างการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- กระบวนการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

2.2.2 กำหนดกรอบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ทางการศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งมีคุณวุฒิไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโทมีประสบการณ์ในแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 5 ปี และ 2) กลุ่มตัวแทนชุมชน ได้แก่ ประชาชนในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานในแต่ละชุมชน มีประสบการณ์การทำงานในชุมชนไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2.2.3 กำหนดทีมงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คือ ผู้ที่ทำการวิจัย ผู้จดบันทึก (Notetaker) คือ ผู้ที่ผู้วิจัยติดต่อประสานงานมาช่วยจดบันทึก และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) คือ ผู้ที่ผู้วิจัยติดต่อประสานงานมาช่วยดูแลเกี่ยวกับไฮโดรโฟนในห้องและทำการบันทึกเสียง

2.2.4 สร้าง/ทดสอบแนวคำถาม ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามโดยนำหัวข้อที่มีความสำคัญมาเป็นประเด็นสำหรับตั้งคำถาม จากนั้นนำคำถามที่กำหนดขึ้นไปปรึกษาประธานกรรมการควบคุมคุณภาพ และปรับแก้จากนั้นนำมาใช้เป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

2.2.5 เลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิชาการเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ทางการศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ณาจารย์จากสถาบันระดับอุดมศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบริการวิชาชีพ และบริการชุมชนในสถานศึกษา ตัวแทนหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีคุณวุฒิไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในงานแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 10 ท่าน และ 2) กลุ่มตัวแทนชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน 9 ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียนซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในชุมชนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 9 ท่าน รวม 19 ท่าน (ภาคผนวก ข)

2.2.6 แต่งตั้งและนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยทำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ภาคผนวก ค) ในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2553 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 4 อาคารศูนย์ดำรงธรรม เทศบาลตำบลนาจอมเทียน

2.2.7 ดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังขั้นตอนต่อไปนี้

2.2.7.1 การสร้างความคุ้นเคย

- ผู้วิจัยแนะนำตนเอง
- ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิก แนะนำตนเอง แนะนำผู้จัดบันทึกการสนทนา และแนะนำผู้ช่วยทั่วไป
- ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแนะนำตนเองสั้น ๆ

2.2.7.2 อธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม

- การสนทนากลุ่มครั้งนี้จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน และเพื่อนำร่างรูปแบบศูนย์ฯ ไปใช้ในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนต่อไป
- ขอให้ผู้ร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ เพราะจะไม่มีใครอ้างอิงเป็นรายบุคคลว่าใครพูดและจะนำเสนอความคิดเห็นส่วนรวม
- ขออนุญาตบันทึกเทป และจะไม่นำเทปไปเผยแพร่ ผู้วิจัยจะนำมาเปิดเพื่อสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ถูกต้องเท่านั้น

2.2.7.3 ผู้วิจัยเริ่มนำเสนอที่มาตลอดจนขั้นตอนการพัฒนาร่างรูปแบบ

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน จากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนชุมชนร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะโดยสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เสนอแนะให้ตัดคำว่าขยายโอกาสสู่รากหญ้าออกและให้กำหนดกลุ่มเป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินงานศูนย์ฯ ให้ชัดเจน โดยปรับเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนเป็นแหล่งสร้างความรู้ สร้างงาน สร้างรายได้ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนชุมชนนาจอมเทียน ภายในปีงบประมาณ 2553 - 2562

ประเด็นที่ 2 - 5 เสนอแนะให้ปรับทุกข้อให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยปรับพันธกิจเป้าหมาย วัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ให้สอดคล้องกันไปในทิศทางเดียวกัน คือ ส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้บริการความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายชุมชน และในประเด็นที่ 3 เสนอแนะให้เพิ่มเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ

ประเด็นที่ 6 เสนอให้เพิ่มกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน โดยให้เพิ่มกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพิเศษและขยายโอกาสการให้บริการกับประชาชนนอกพื้นที่เทศบาลตำบลนาจอมเทียน

ประเด็นที่ 7 เสนอแนะให้ศึกษามาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน
ในการประกันคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ประเด็นที่ 8 เสนอแนะให้ปรับโครงสร้างการจัดการและผู้รับผิดชอบดูแล
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน โดยปรับให้วิทยากร, ครูผู้สอนอยู่ในระดับเดียวกับหัวหน้าศูนย์
และประธานกลุ่มและเสนอแนะให้สรุปโครงสร้างการดำเนินงานของศูนย์ฯ โดยอาจสรุปเป็น
แผนภาพให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 9 เสนอแนะให้สรุปกระบวนการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
นาจอมเทียน โดยอาจสรุปเป็นแผนภาพให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและการประเมินประสิทธิภาพ
การดำเนินงานของศูนย์ฯ เสนอแนะให้เพิ่มการประเมินโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้รับบริการเพื่อให้
ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้น

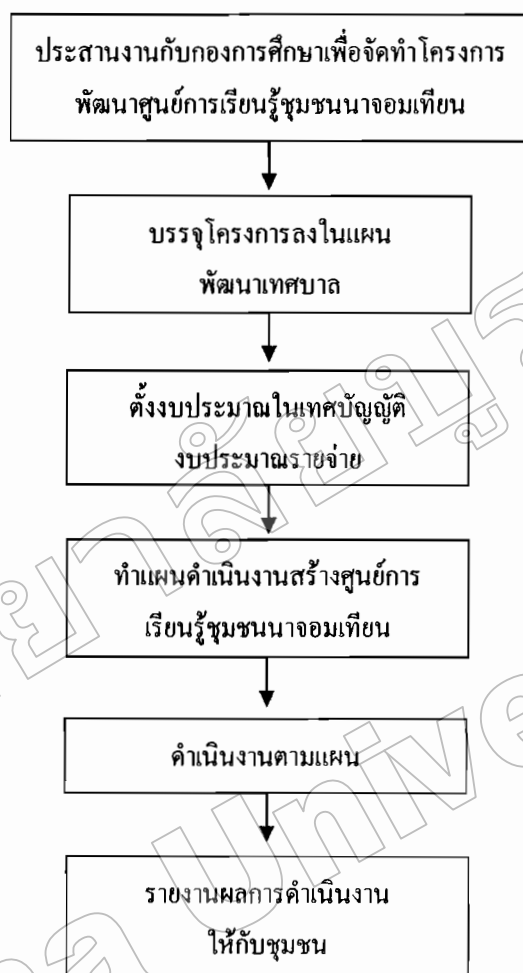
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เสนอแนะให้เพิ่มปรัชญาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน โดยกำหนดให้
สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และบทบาทหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนนาจอมเทียน

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมของร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
นาจอมเทียน ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินร่างรูปแบบศูนย์ฯ ให้มีความเหมาะสมและให้ปรับแก้ตาม
ข้อเสนอแนะ

3. สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

เมื่อผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนที่ผ่านการตรวจสอบจาก
ประธานกรรมการควบคุมคุณภาพและผ่านการแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจึงนำร่างรูปแบบ
ดังกล่าวไปสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีขั้นตอนดังนี้



ภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

3.1 ประสานงานกับกองการศึกษา เทศบาลตำบลนาจอมเทียน เพื่อจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

3.2 บรรจุโครงการในแผนพัฒนาเทศบาล ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเทศบาล นำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ของชาติและสนองต่อความต้องการของประชาชน ตามจุดมุ่งหมายและการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา แนวทางที่ 1 ส่งเสริมช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน

3.3 ตั้งงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย โดยตั้งงบประมาณในแผนงานสร้างความเข้มแข็งชุมชน งานส่งเสริมและ

สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน

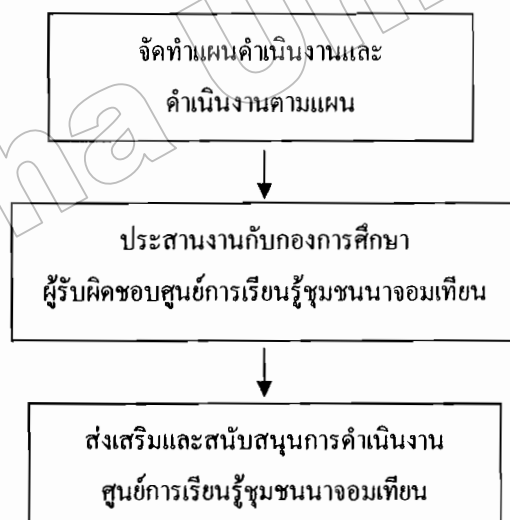
3.4 ทำแผนดำเนินงานสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ซึ่งเป็นแผนที่จะระบุช่วงเวลาดำเนินการที่แน่นอนชัดเจน งบประมาณในการดำเนินการ พื้นที่ดำเนินการ จัดทำโดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จากนั้นพิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล เสนอผู้บริหารอนุมัติ ประกาศใช้ และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

3.5 ดำเนินงานตามแผน โดยส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งระบุไว้ในแผนดำเนินงาน

3.6 รายงานผลการดำเนินงานให้กับชุมชนได้ทราบ โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล จะรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชน สภาเทศบาลรับทราบ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนธันวาคม เพื่อสรุปโครงการที่ได้ดำเนินการไปในแต่ละปี

4. การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

เมื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนแล้ว ในขั้นตอนต่อไปจะเป็นการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ



ภาพที่ 13 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

1. จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนและดำเนินงานตามแผน โดยแผนการดำเนินงานนี้จะเป็นการกำหนดกิจกรรม/ โครงการและระยะเวลาที่จะจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนชุมชนนาจอมเทียน

ตารางที่ 6 แสดงแผนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนน้อมเทียน

Item No.	หัวข้อ/รายละเอียด Description	ระยะเวลาดำเนินการ (Time) สิงหาคม พ.ศ. 2552 – กันยายน พ.ศ. 2553															ผู้รับผิดชอบ Responsibility
		ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
1	ขั้นเตรียมการ 1.1 ศึกษาความต้องการของประชาชน ในชุมชน 1.2 เขียนโครงการ 1.3 เสนอ/อนุมัติโครงการ	↕	↕													คณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	
2	ขั้นดำเนินการ 2.1 จัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ 2.2 ประสานงานวิทยากร 2.3 ประชาสัมพันธ์โครงการ 2.4 รับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ 2.5 ดำเนินงานตามกิจกรรม/ โครงการ		↕	↕	↕	↕										คณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	
3	ขั้นประเมินโครงการและสรุปผล 3.1 ประเมินโครงการโดยใช้แบบประเมิน 3.2 จัดทำรายงานสรุปผลโครงการ								↕					↕	↕	คณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	

ตารางที่ 7 แสดงแผนการดำเนินงานตามกิจกรรม/ โครงการ

ลำดับที่	โครงการ/ กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม	พื้นที่	ระยะเวลาดำเนินการ (Time)					
				เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1	อบรมการทำผ้าบาติก	จัดทำโครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน งบประมาณ 350,000 บาท (เงินรายได้) โดยแยกเป็น	เขตเทศบาลตำบลนาจอมเทียน	↓					↑
2	อบรมการวาดแผนไทย	1.1 อาชีพการทำผ้าบาติก			↕				
3	อบรมการทำขนม	1.2 อาชีพการวาดแผนไทย				↕			
4	อบรมการทำดอกไม้จันทน์	1.3 อาชีพการทำขนม 1.4 อาชีพการทำดอกไม้จันทน์						↕	

2. ประสานงานกับกองการศึกษาผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนที่มีอยู่ เพื่อจัดสรรงบประมาณในการดูแลศูนย์ฯ และเพื่อจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงาน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ การให้บริการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงาน

ระยะที่ 3 ระยะติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินประสิทธิภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
2. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย
3. ประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ประเมินประสิทธิภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

การประเมินประสิทธิภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน จะทำการประเมินจากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนหลังจากเริ่มให้บริการแล้ว 4 เดือน โดยประเมินผล ดังนี้

1.1 ประเมินผลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 367 คน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งเป็นผู้รับบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 352 คน และคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 15 คน สอบถามความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีดังนี้

- 1.1.1.1 การจัดกิจกรรม/ โครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
- 1.1.1.2 ความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้
- 1.1.1.3 ความพอเพียงของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้
- 1.1.1.4 การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 1.1.1.5 ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง
- 1.1.1.6 ความสะดวกและง่ายต่อการเข้ารับบริการ
- 1.1.1.7 ความเชี่ยวชาญของวิทยากร/ ครูผู้สอน

1.1.2 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน มีดังนี้

- 1.1.2.1 การบริหารจัดการและตัดสินใจในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- 1.1.2.2 การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- 1.1.2.3 การจัดกิจกรรม/ โครงการที่ดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 1.1.2.4 การสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ อื่น ๆ ของศูนย์เรียนรู้

ชุมชน

- 1.1.2.5 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- 1.1.2.6 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

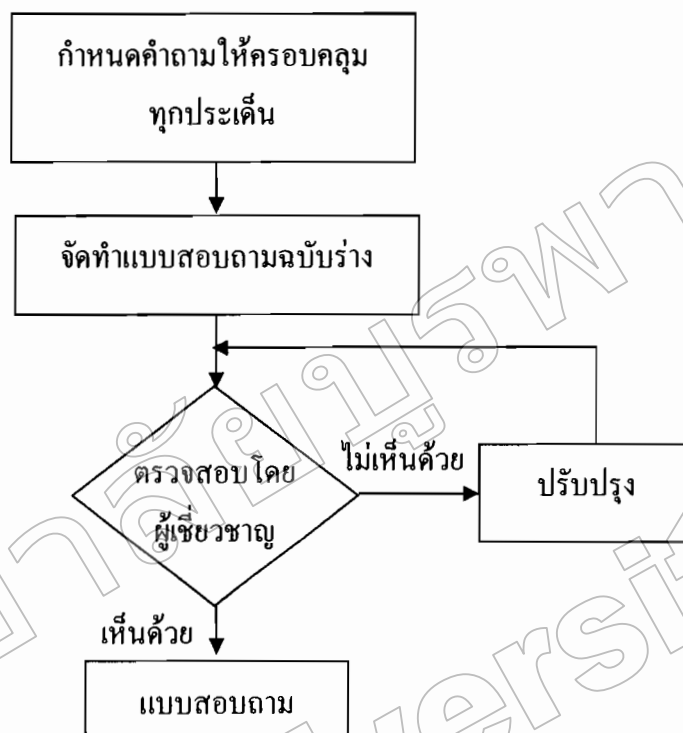
โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้รับบริการและคณะทำงานศูนย์ฯ ที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ก. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนสำหรับผู้รับบริการแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และความคาดหวังต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

ข. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน สำหรับคณะทำงานศูนย์ฯ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- ความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน
- ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และความคาดหวังต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน



ภาพที่ 14 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย

- กำหนดคำถามให้ครอบคลุมทุกประเด็นของการประเมิน
- จัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ไปให้ประธานกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ตรวจสอบ และนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการวัดค่าการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินให้คะแนนคำถามแต่ละข้อ โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

- | | |
|-------------|---------------------------------|
| ให้คะแนน +1 | สำหรับข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้อง |
| ให้คะแนน 0 | สำหรับข้อที่ไม่แน่ใจ |
| ให้คะแนน -1 | สำหรับข้อที่แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง |

นำคะแนนความเห็นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาโดยใช้สูตร
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527, หน้า 69)

$$IOC = \frac{R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา

R = คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.49 ลงมา เป็นข้อคำถามที่ต้องปรับปรุงหรือตัดออก ผลปรากฏว่ามีข้อคำถาม 1 ข้อ ที่มีค่า $IOC = 0.33$ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ความคิดเห็นในการให้บริการเรื่องความถี่ในการมารับบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ของแบบสอบถาม ทั้ง 2 ฉบับ โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ตัดข้อคำถามข้อนี้ออก และเสนอแนะให้เพิ่มความถี่ในการให้บริการเรื่องความพอเพียงของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้

- นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากนั้นจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.2 ประเมินผลจากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการ โดยใช้วิธีการสุ่มสัมภาษณ์จากผู้รับบริการที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น ความต้องการ และความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ก. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 367 คน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งเป็นผู้รับบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 352 คน และคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 15 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเป็น	5	คะแนน
มาก	ให้ค่าคะแนนเป็น	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเป็น	3	คะแนน
น้อย	ให้ค่าคะแนนเป็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเป็น	1	คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 เห็นด้วยระดับมากที่สุดกับสิ่งที่กล่าวถึงนั้น

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 เห็นด้วยระดับมากกับสิ่งที่กล่าวถึงนั้น

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 เห็นด้วยระดับปานกลางกับสิ่งที่กล่าวถึงนั้น

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 เห็นด้วยระดับน้อยกับสิ่งที่กล่าวถึงนั้น

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 เห็นด้วยระดับน้อยที่สุดกับสิ่งที่กล่าวถึงนั้น

ข. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์

โดยใช้วิธีการสุ่มสัมภาษณ์จากผู้รับบริการที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น ความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการถอดเทปมาสังเคราะห์และสรุปผลต่อไป

ประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียน

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียน เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณวุฒิไม่น้อยกว่าระดับปริญญาเอกด้านเทคโนโลยีการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ข) ได้พิจารณาและประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นการรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียนในขั้นตอนสุดท้าย

ลักษณะของแบบประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนจอมเทียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเป็น	5	คะแนน
มาก	ให้ค่าคะแนนเป็น	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเป็น	3	คะแนน
น้อย	ให้ค่าคะแนนเป็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเป็น	1	คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีความเหมาะสมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีความเหมาะสมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน

โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียนเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่า = 0.90 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง